

LOODUSE HÄÄL

Erilehe andis välja Keskkonnaministerium

nr 8 • 30. jaanuar 2012

Timo-Mati Pall

Keskkonnaminister Keit Pentus tänas parimaid keskkonnategijaid pidulikul vastuvõtul.

Nutikus viib keskkonnateoni

Möödunud aasta 1. detsembril andis keskkonnaminister Keit Pentus üle auhinnad ja tänukirjad 2011. aasta parimatele keskkonnategudele. Levinuimad märksõnad mullustes projektides olid keskkonnaharidus, säästev eluviis ja keskkonnahoid.

«Aasta keskkonnategu on hea näide, kuidas ühendada nutikas idee, innovatsioon ning vana ja väärtusliku eest hoolitsemine,» selgitas keskkonnaminister Keit Pentus. Ta lisas, et tiitli andmisel soovitakse esile tõsta neid, kes on kasutanud uudeid lahendusi ja olnud heaks eeskujuks, kuidas majanduse arendamisel arvestada ka loodushoidu. Konkursile laekus üheksa keskkonnateo, 14 keskkonnategija ja 14 keskkonnateokese kandidaati. Projektide peamine eesmärk oli suurendada teadmisi keskkonnast, õpetada jäätmeid

sortimise ja taaskasutama. Elukeskkonna loodusöbralikumaks muutumise olid kaasatud nii lapsed kui täiskasvanud.

Ettevõtted kandideerisid oma nutikate terviklahendustega, kus peamiseks märksõnaks oli säästlik tootmine ja jäätmete taaskasutamine.

Parimad kandidaadid said nii preemiad, tänukirjad ning õiguse kasutada keskkonnamärki oma toodete või trükiste esiletõstmiseks.

Töid hinnanud žüriidesse kuulusid looduskaitse- ja keskkonnakorralduse ala spetsialistid, valitsusväliste organisat-

sioonide esindajad, keskkonnaministeriumi töötajad ja ettevõtjad ning ka ajakirjanduse

esindajad. Keskkonnaministerium korraldab aasta keskkonnateo konkursi 2001. aastast.

PARIMAD SAID PREMIA

Parimaid konkursil osalejaid tunnustas keskkonnaministerium rahaliste ja mitterahaliste auhindadega ning keskkonnategija, -teo ja -teokese märgise kasutamise õigusega.

Hindamiskomisjon selgitas konkursivõitjad välja kolmes kategoorias:

- «Aasta keskkonnateo auhind 2011», millele kandideerisid avalikkuse keskkonnateadlikkust suurendanud teod,
- «Aasta keskkonnateokese auhind 2011», kus võistlesid laste ja noorte keskkonnaharidusega seotud projektid,
- «Aasta keskkonnategija auhind 2011», millele konkureerisid keskkonnasöbralikkusega silma paistnud ettevõtted.

Eestist alguse saanud koristustalgud on levimas üle maailma

Eestist alguse saanud ja 2008. aastal Keskkonnateo auhinnaga pärjatud «Teeme ära!» prügikoristustalgud on levimas üle maailma – need on kohalike eestvedajate toel ellu viidud juba 16 riigis,

rohkem kui 2,7 miljoni vabatahtliku osalusel.

Sel aastal toimuv «Maailmakoristus 2012» on selle mõtte kandjaks ning ühtlasi ka «Teeme ära!» rahvusvahelise liikumise esimene suur ühis-

ettevõtmine. «Maailmakoristus 2012» toob kokku saja riigi aktiivsed inimesed ja organisatsioonid, et igas paigas 24. märtsist 25. septembrini läbi viia üks mastaapne koristuspäev.

Osalusest on praeguseks teada andnud juba ligi 80 riiki ning uusi kaasalööjaid lisandub igal nädalal. Eestis tegutsev suur vabatahtlike meeskond mängib selle aktsiooni õnnestumises võtmerolli.

Toimkonnas on tegutsemas juba rohkem kui sada vabatahtlikku – ka Sinul on võimalik olla osaline ühe suurima kodanikualgatuse sünnis, mis haarab inimesi üle terve maailma!

Rohkem infot nii ettevõtmise enda kui ka selle kohta, kuidas Sina saad kaasa lüüa, leiad veebilehelt www.teemeara.ee.

TIINA URM,
«Teeme ära!»
kommunikatsioonijuht

Ettevõtted otsivad nutikaid ja säästlikke lahendusi

Keskonnaministerium tänab ja tõstab esile ettevõtteid, kes on teinud jõupingutusi keskkonnamõju vähendamiseks. Konkursil osales rekordarv ettevõtteid, mis viitab, et majandusraskused on ajendanud ettevõtteid otsima säästlikumaid lahendusi.

Keskonnahoid muudab äritegevuse viise kogu maailmas. On suurenenud nõudlus keskkonناسäästlikult toodetud ja turustatud kaupade ja teenuste järele. Ka üha rohkem ettevõtteid suundub sotsiaalse vastutustundlik-

kuse teele. Nende jaoks muutub tähtsamaks näidata, et nende investimisstrateegia ja igapäevane töö on säästvad.

Keskonnaministeriumi keskkonnakorralduse spetsialist Kadri Tomingas ütles, et konkuris osalemine motivee-

rib ettevõtteid jätkama ja täius-tama oma loodussõbralikku tegevust. Konkurs on hea võimalus seda ka teistele näidata.

Žürii hindas kõige enam ettevõtete pühendumust, keskkonna-, majandus- ja sotsiaalvaldkonna ühildumist, ulatus-

likkust ja jätkusuutlikkust. Kolmes alamkategorias oli 14 osalejat. Žürii valis parimaid vastavalt Euroopa Liidu keskkonناسalase konkursi nõuetele, sest võitjate seast valitakse kandidaadid osalema ka Euroopa tasandil.

Eesti Energia väljatöötatud uus tehnoloogia võimaldab seni kasutatud

Unikaalne prügisorteerimine loob erinevaid tooraineid

Ragn-Sells AS sai võidu keskkonناسõbraliku tootmisprotsessi kategoorias, sest ettevõtte ainulaadne segaolmejäätmete töötlemine võimaldab taaskasutada rohkem materjale uute toodete tegemiseks.

Kuue osaleja seast keskkonناسõbraliku tootmisprotsessi kategoorias valis žürii parimaks Ragn-Sells ASi, keda tunnustati kõrgtehnoloogilise segaolmejäätmete töötlemise eest. Tavajäätmetest 85 protsendi ulatuses leiavad materjalid uue funktsiooni.

Uues tehases sorteeritakse välja taaskasutusse suunatavad materjalid, mida kasutatakse toorainena uute toodete tootmisel. Näiteks saab ära visatud karpidest, karastusjookide ja olmekemikaalide pudelitest ja pakkekiledest taastoota mittetoiduaine pudelid, kingataldud, torusid ja muid ehitusmaterjale.

Plastpakendi segajäätmeid saab kasutada kemikaalide tootmiseks ning kokku kogutud plasttaaraga saab lamineerida paberit või muud materjali. Mõningaid plastpakendeid kasutatakse jäätmekütusena. Toorainena mittekasutatavatest jäätmetest valmistatakse kütust, mida kasutatakse energiatootmisel ning seal tekkivast tuhast tehakse ehitusmaterjale.

Nii suur taaskasutatavuse osakaal on unikaalne kogu Põhja-Euroopas.

MÕELDI VÄLJA UUSI SÄÄSTLIKKE LAHENDUSI

Samas kategoorias pälvisid tunnustuse mitmed ettevõtted. Eesti Energia AS andis tuuhaväljale keskkonناسõbraliku kasutusotstarbe – tuulepargi rajamiseks töötati välja uus tehnoloogia, et tagada tuulikute vastupidavust ebastabiilsel ja kihilisel pinnal. Uus lahendus võimaldas kasutusele võtta seni kasutamata jäätmehooldlamma keskkonناسõbraliku elektri tootmiseks. Iga tuuliku vundament on rajatud 14 vaiale, mis ulatuvad läbi tuhakihi umbes 30 meetri sügavusele paepinnaseni.

Eesti Meremuuseum on

nutikalt lähenenud merekütetelahendusele – kai sees on kahekorruseline küttekamber, kus on isepuhastuv filter, tsirkulatsioonipumbad ja soojusvaheti. Pärast vees sisalduva soojuse ära kasutamist kütteks juhitakse vesi teist torustikku pidi merre tagasi. Mereküte säästab võrreldes keskküttega aastast oluliselt raha ja on keskkonnale ohutum.

Mäetaguse vallavalitsus pani juba ammandatud kaevanduse valla kasuks tööle – rajati kaugküttesüsteem ja soojuspumpadel põhinev kaevandusveest soojusenergia tootmine. Uudne lahendus võimaldab ära kasutada ammandatud kaevandusi.

85

protsendi segaolmejäätmetest kasutatakse ära tänu uuele prügisorteerimise tehnoloogiale.

PARIMAD KONKUREERIVAD EUROOPA VÕISTLUSEL

Üle iga kahe aasta toimub Euroopa Liidu keskkonnaalane konkurs, millel osalemiseks teeb keskkonnateo žürii ettepaneku ka Eesti konkursi silmapaistvamatele. Hindamiskomisjon otsustas mulluste kandidaatide seast esitada konkursile Hostel Loomingu (MTÜ Pohlad), Ragn-Selli, meremuuseumi ja Mäetaguse vallavalitsuse. Eelmiste aastate parimate seast osaleb MTÜ Viru Folk.

Iseliikuv lägalaotusmasin

Keskkonناسõbralike toodete ja teenuste kategoorias osales kuus ettevõtet, kelle seast osutus võitjaks keskkonناسõbralikku põllumajandusteenust pakkuv Baltic Agro AS.

Baltic Agro AS paistis žüriile silma oma keskkonناسõbraliku teenusega – ettevõtte pakub väetamisteenust spetsiaalse lägalaotusmasinaga. Masin laotab GPS-seadme abil läga põllule väga ühtlaselt ning samaaegselt maetakse läga mulla sisse ja töödeldakse lisaks veel randaalseadmega mulla pealmist kihti. Nii on lämmastiku kaod atmosfääri võimalikult väiksed ning põllud kohe külviks valmis.

Arendusdirektor Margus Ameerikase sõnul tehakse teenuse korras põllumeestele ära need tööd, milleks pole neil mõttekas ise masinaid muretseda. «Piltlikult öeldes on tegemist masina-tractorijaamade uue tasemega, mis on üha enam levinud ka Lääne-Euroopas,» selgitab Ameerikas. Tooraineks kasutatakse vedelsõnnikut loomakasvataja enda laudadest, kuid kasutatakse ära ka nende loomakasvatajate vedelsõnnik, kel põldusid ei ole.

Baltic Agro alustas teenustöödega ligi kümnekond aastat tagasi. Vajadus uue, keskkonناسõbralikuma laotamisüsteemiga teenuse järele oli tingitud sellest, et kõik uued ja renoveeritud farmid on ehitatud vedelsõnniku- ehk lägasüsteemidega.

Randaalseadmega varustatud lägalaotusmasinat ka

«Põllumeeste seni kasutatud masinad olid ehitatud tahke sõnniku käitlemiseks, vedelsõnniku laotustehnikat oli vähe. Isegi kui oli, tähendas see, et traktori järel olevast lägapütist paisati vedelsõnnik

Eesti Energia

Keskkonnategu avab Emajõe vanajõgede suudmed

«Aasta keskkonnategu 2011» tiitli võitis MTÜ Eesti Loodushoiu Keskus projektiga «Happy Fish», mille eesmärgiks on taastada Emajõe kalade koelmualad. Projektiga suurendatakse ka Emajõe vanajõgede suudmed setetest ja puhastatakse luhad võsast.

Suuremahulise projekti nimi viitab küll eelkõige kaladele, ent see heategu on oluliselt mitmekülgsem, rõõmustades ka looduskaitsejaid, kalastajaid ja paadimatkaajaid. Projekt avaldas muljet jätkusuutlikkuse ja pikaajalise mõjuga – vanajõgede suudmete taasavamise mõju peaks kestma vähemalt kaks inimpõlve, siis tuleks seda korrata. Uuringud tehtud tööde mõjust kalastikule kindlasti jätkuvad.

SUURENEVAD KALURITE SAAGID

Projekti tegevused parandavad ohustatud ja kaitsealuste kalaliikide elamistingimusi. Näiteks ainuüksi latikaid rändab Alam-Pedja vanajõgedesse kevaditi kudema ligikaudu paarkümmend tuhat. Latikate elamistingimuste parandamine suurendab kindlasti nende arvukust.

See omakorda suurendab Peipsi, Võrtsjärve ja Emajõe lisajõgede kalurite saake ja parandab harrastuskalastajate püügivõimalusi.

Loodust ja sporti nautivad veematkaajad rõõmustavad, sest Alam-Pedja looduskaitsealal asuvate veematkaradade (Kamari-Kärevere, Puurmani-Kärevere) olukord paraneb ning seetõttu on ka matkad nauditavamad.

ROHKEM INFOT KESKKONNAST

Ministeerium tänas tublisid keskkonnategusid tänukirjaga. Need said Ahto Kaasik looduslike pühapaikade haldamise juhendi eest ning Andres Eilart ja Aavo Kokk raamatu «Pintsliga tõmmatud Eesti» eest. Ahto Kaasik korraldas Rahvusvahelise Looduskaitseliidu looduslike pühapaikade haldamise juhendi teabepäevade läbiviimise, et teadvustada avalikkusele seni veel suhteliselt vähe tuntud pühapaikade teemat.

Eilart ja Koka raamat ühendab looduse ja kultuuri väljendusvahendid, millel on suurepärase keskkonnahariduslik mõju.

matata jäätmehooldlammaad kasutada keskkonnasõbraliku elektri tootmiseks.

in teeb mitu tööd ühel ajal

utades on lämmastiku kaod minimaalsed.

Põllumehed olid teenusega rahul ning töömahu kasvades osteti 2010. aastal lisaks teine masin ja 2011. aastal kolmas. Iga aastaga on teenuse maht järjest kasvanud – 2009. aastal laotati läga 60 000 tonni, 2010. aastal juba 150 000 ja 2011. aastal 270 000 tonni.

LOOMINGULINE TAASKASUTUS HOSTELIS

Tartus Riimäel asuv omapärane hostel Looming (MTÜ Pohlad) pälvis konkursil tunnustuse kui leidlikkust ja keskkonnasõbralikkust väärtustav majutusasutus. Hosteli sisustamisel on kasutatud ainult taaskasutatud materjale ja esemeid. Kasutatud on ehituspoodidelt ja inimestelt saadud värvijääke, voodiraamid valmistati renoveerimisjääkidest ning voodipesu pärineb nelja-viieärnihotellide ülejääkidest.

Ent sellega taaskasutus ei piirdu – loominguks on lähenetud ka kardinale, mis õmmeldi veskest pärit jahusõelumiskangast. Koristamisel ja pesu pesemisel kasutatakse ainult ökomärgisega tooteid ja prügi sorteeritakse kuude liiki kastidesse. Lähitulevikus plaanib ettevõtte taotleda Euroopa Liidu ökomärgist.

1,3 miljonit tonni vedelsõnnikut tekivad Eestis peetavad 230 000 veist ja 280 000 siga aastajooksul.

Keskkonnajuhtijad vähendasid oma tegevuse mõjusid keskkonnale

Keskkonnategija tiitliga keskkonnajuhtimise valdkonnas pärjati AS Viru Keemia Grupp, kes kasutab ressursse säästlikumalt ja kontrollib tekkivat keskkonnasaastet.

Virude Keemia Grupp on oma tegevusega kaasnud võimalikud keskkonda mõjutavad tegevused välja selgitanud ja keskkonnamõjud arvesse võtnud. Nii suudab ettevõtte paremini ja säästlikumalt kasutada ressursse, kontrollida keskkonnasaastet, selle vähendamist ning olla sotsiaalselt vastutustundlik. Eesmärgid keskkonna valdkonnas on õhku paisatavate jääkide vähendamine ning nende püsiv seire tootmisterritooriumil. Samuti on oluline jäätmete ohutu ladestamine, säästlik veekasutus ning territooriumil kasutata-

va vee puhastamine enne biopuhastusjaama.

Pärnus tegutsevat elektroonikatooteid valmistavat OÜ Pärnu NOTE tunnustati selle eest, et ettevõtte on juurutanud juhtimissüsteemi vastavalt erinevatele rahvusvaheliste standarditele ja arvutab ka oma ökoloogilist jalajälge. Pärnu NOTE eesmärgiks keskkonna valdkonnas on olla säästlik ja alalhoid – nii on näiteks ettevõtte tehnikud seadistanud kõik tootmismasinad nii, et neid oleks võimalik lülitada puhkerežiimile isegi siis, kui tootja pole seda ette näinud.

MIS ON KESKKONNAJUHTIMINE?

Keskkonnajuhtimine on osa organisatsiooni üldisest juhtimisest, mille eesmärk on lahendada keskkonnakaalutlusi plaani-päraselt. Selle käigus püütakse kontrollida ja vähendada ettevõtte tegevusest, protsessidest, toodetest/teenustest tulenevat keskkonnamõju ning seeläbi parandada ka konkurentsivõimet keskkonnasõbraliku kuvandi abil. Keskkonnajuhtimine aitab ettevõtetel pidevalt täiustada ja parandada ettevõtte keskkonnamõju ja majanduslikku tegevust.

lehtrikujuliselt põllule laiali. Laotamine oli väga ebaühtlane ning tähendas ka suurt lämmastiku kadu,» selgitas Ameerikas.

Esimene iseliikuv lägalautusmasin osteti 2009. aastal.

Mida õpetasid lastele Prügihunt ja Superjanes?

Eesti Ettevõtlike Noorte Keskkonnasõbraliku Koja, MTÜ JCI GO, mullu läbi viidud 5–10-aastaste laste keskkonnateadlikkuse tõstmise projekt õhutas lapsi prügiga õigesti käituma. Keskkonnaministeerium tunnustas projekti läbiviijaid «Aasta keskkonnateo» tiitliga.

Koja liikmed leiavad, et lastele on oluline juba varakult õpetada ja edasi anda õigeid keskkonda säästvaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Projekt «Üks müts» kasvatas laste teadmisi prügi teemal – lapsed oskavad säästa loodust ja väheneb reostus. «Prügi ei visata maha, vaid leiab tee prügikasti, lapsed teavad prügi sorteerimisest ja taaskasutamist. Muu hulgas õhutavad lapsed ka oma õdesid-vendi ja vanemaid prügiga õigesti ringi käima,» ütles MTÜ JCI GO president Kristjan Täht.

Projekti käigus tehti koostööd kõikide erinevaid keskkonnamaskotte loonud organisatsioonidega, et viia ühiselt lastele oluline sõnum keskkonnaprobleemidest. Lastekirjanik Wimbergi stsenaariumi põhjal lavastas Eesti Nukuteater lustaka nukuetenduse «Prügihunt ja Superjanes». «Näidend võeti vastu väga soojalt ning etendust kutsusid endale külla lausa sajad koolid-lasteaiaid,» rääkis Kristjan Täht.

«Projekti käigus mõistsime, kui suur on tegelikult koolide ja lasteaedade huvi keskkonnateemade vastu ning ka tagasid põhjal saab öelda, et keskkonnahoiu teemade käsitlemine laste seas on väga oluline, kuid seda tuleb teha lapsemeelselt,» rääkis Täht. «Praegu võin juba kindlalt lubada, et toredale projektile on tulemas järg ning JCI GO liikmed teevad selle kallal juba tööd,» lisas Täht.

LOODUSHOID LÄBI JÄÄMETE VÄHENDAMISE

Ka paljud teised keskkonnateokesed olid tähelepanuväärsed laste ja noorte keskkonnateadlikkuse suurendamise osas. Seitsme projekti autorid

Keskkonnateo keske auhinna saanud MTÜ JCI GO läbi viidud projekt õpetas 5–10-aastaseid lapsi loodust säästma ja vähem reostama. JCI GO

said tänukirja suurepärase töö eest. MTÜ Ida-Eesti Jäätmekeskus koostas ja levitas «Jäätmevihiku», mis on hea õppematerjal lastele vanuses 5–8 eluaastat. Vihikut jagati lasteaedadele ja koolidele ning see sisaldab õpetlikke pilte prügi ohtlikkusest loodusele, selgitab, milliseid erinevaid jäätmeid tekib ja õpetab neid sorteerima.

AS Väätsa Prügila kampaania «Vanapaber» eesmärk oli vähendada prügilatesse minevaid vanapaberikoguseid vana-

6000

last vaatas Eesti Nukuteatri lustakat nukuetendust «Prügihunt ja Superjanes». Etendust mängiti 50 õppeasutuses.

paberi kogumise ja taaskäitluse suunamisega. See ühtlasi tähendab ka loodusvarade kokkuhoidmist. Väätsa Prügila kor-

raldab koolidevahelisi vanapaberi kogumise kampaaniaid juba 2003. aastast.

KESKKONNAPÄEVAD PAKKUSID VAHELDUST KOOLIRUTIINIST

Kesk-Eesti Noorsootöö Keskus korraldas ja viis läbi programmi «Hoiu metsa», mis oli pühendatud rahvusvahelisele metsa-aastale. Programmi kava pandi kokku just metsa-aastast lähtudes ning selle eesmärk oli selgitada noortele metsa tähtsust.

Keila koolinoored said osa võtta MTÜ Keila Rohelise Punkti korraldatud keskkonnakuust ja keskkonnapäevast. Ettevõtmisega sooviti erinevate keskkonnaalaste tegevustega tõsta laste ja noorte keskkonnateadlikkust, tuues vaheldust igapäevasesse kooliellu.

Viljandimaal Kärstna koolis toimus lausa kaks projekti, millest üks seisnes maanteeäärte puhastamises ning teine loo-

Jäätmevihik on hea õppematerjal lasteaedadele ja koolidele. Ida-Eesti Jäätmekeskus

dushariduslikes õppekäikudes. Kooliõpilased tegid puhtaks enam kui 50 km kraave ja teeääri ning Kärstna külakeskuse ümbruse. Õppekäigud andsid õpilastele häid emotsioone loodusest.

LASTEIALAPSED TUTVUSID ÜMBRITSEVA KESKKONNAGA

Tallinna Tuule lasteaia õpetajad tegid loodusõppeprogrammi ja e-õppemapi «Mittmekesine Lasnamäe», millele saavad õpetajad toetuda keskkonnahariduslike õppetegevuste läbiviimisel. Lapsed õppisid õpperajal tundma, jälgima ja võrdlema erinevaid kooslusi, nagu kõrghoonestatud linn, aedlinn, jäätmaa, puisniit, pangamets jne. Õpperetkedel pöörati tähelepanu ka inimtegevuse tagajärgedele ning õpiti kogutud loometegevuses kasutama. Hiiu maal Kõrgessaare asuv Vigi lasteaed viis samuti läbi keskkonnateadlikkuse projekti, mille raames toimub vahetu tegevus looduses, et õpetada lapsi tundma, armastama ja hindama meid ümbritsevat keskkonda. Lastele korraldati mitmeid reise RMK Ristna looduskeskusesse, kus toimusid erinevad teemapäevad. Külastati ka Kõrgessaare veepuhastusjaama, Orjaku linnuvaatlustorni ja Ristivälja jäätmejaama.

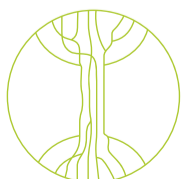
Viljandimaal Kärstna kooliõpilased puhastasid enam kui 50 km kraave ja teeääri ning Kärstna külakeskuse ümbruse.

DVD TUNDIDE LÄBIVIIMISEKS

Etendus on salvestatud ka DVD-le, mida jagati kõikidele Eesti lasteaedadele ja koolidele keskkonnateemalise tunni läbiviimiseks. DVD sisaldab muu hulgas ka õppematerjali kodus prügi sorteerimisest, infot jäätmekäitlusest, prügi taaskasutamise nippe ja koja liikmete loodud lõbusat «Prügi tinistamise» laulu, mille meloodia on kirjutanud Anti Kammiste.

Professionaalse meeskonnaga loodud lastepärane materjal on ja jääb tasuta kättesaadavaks kõikidele nüüd juba laste keskkonnaportaali nimetatud projekti kodulehel etendus.jci.ee.

Keskkonnaministeeriumi erilehe Looduse Hääl valmistasid ette: keskkonnakorralduse ja avalike suhete osakond. Toimetaja Pille Rõivas. Tel 626 2811, e-post press@envir.ee.

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS